

Naslov originala:
Philip Reeve
INFERNAL DEVICES

Text © Philip Reeve, 2005
Cover © Ian McQue, 2018
Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum, 2018

ZA IZDAVAČA:
Marko Sabovljević

UREDNIK:
Marina Sabovljević

PREVOD:
Vladimir D. Janković

LEKTURA I KOREKTURA:
Maja Banjac Kesić

ŠTAMPA:
Alpha print, Zemun

TIRAŽ:
1000

IZDAVAČ:
Publik praktikum
Dobrovoljačka 10/I, Zemun
office@publikpraktikum.rs
011/4202 544; 011/4202 545

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

FILIP RIV
PAKLENE
NAPRAVE

SADRŽAJ

DEO PRVI

1. SPAVAČ SE BUDI	11
2. SIDRIŠTE U VINLANDU	15
3. KAPSULA AUTOLIKUS	26
4. LEGENDA O LIMENOJ KNJIZI	35
5. NOVOSTI S MORA	49
6. STVARAMO NOVI SVET	53
7. ONA ODLAZI OD KUĆE	62
8. OTETA	74
9. PORUKA	80
10. RODITELJSKA ZAMKA	88
11. ČETVORO PROTIV GRIMSBIIJA	95
12. BIZNIS U VELIKOJ VODI	100
13. DOKTORKA NULA	111
14. PRODATO!	120
15. DECA DUBINE	138
16. TI BISERI NEKAD BEHU NJEMU OČI	144
17. KAPELA	151
18. NAGLFAR	158
19. SVADBENI VENČIĆ	174

DEO DRUGI

20. ŽIVOT NA OKEANSKOM TALASU	179
21. GALEBOV LET	190
22. UBISTVO NA OBLAKU 9	199

23. SIJAJ, SIJAJ, BRAJTONE!	213
24. REKVIJEM VORTEKS	225
25. BIBERNJAČA	229
26. ČEKAJUĆI MESEC	236
27. GALEBOVI I JURIŠNICI	248
28. NAPAD IZ VAZDUHA	260
29. DEČKO KOJI NIJE EKSPLODIRAO	273
30. ZATOČENICI OLUJE	286
31. RUŽIN TREN	290
32. LET ARKTIČKOG VALJKA	298
33. ODLASCI	306
34. IZGUBLJENO – NAĐENO	313
35. SAMI NA NEBU	317
36. ČUDNI SUSRETI	325
O piscu	335

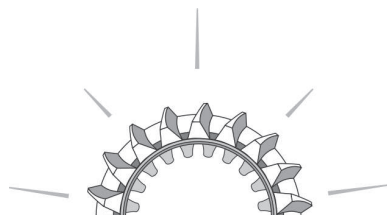
Za Saru,
kao i uvek,

mojim izdavačima, Kirsten Stensfild
i Holi Skit, sa zahvalnošću,

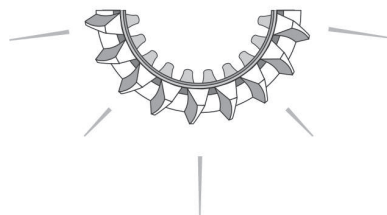
i Semu Rivu, Tomu Skitu i
Edvardu Stensfildu,
jednoga dana.

Zahvalnice

Stihovi pesme *Četiri kvarteta* iz *Sabranih pesama* T. S. Eliota preuzeti su uz dozvolu izdavačke kuće *Faber & Faber Ltd.*

DEO PRVI

1

SPAVAČ SE BUDI

U početku nije bilo ničega. Onda je kresnula varnica; nešto je zacvrčalo i rasteralo upletene niti sna i pamćenja. A onda je samo puklo i zatutnjalo – plavo-beli strujni talas jurnuo je kroz njega, nadirući u usahle hodnike njegovog mozga poput plime kad nahrupi u morsku špilju. Telo mu se tako oštro trzalo da je na trenutak tlo dodirivao samo petama i oklopljenim potiljkom. Vrisnuo je i probudio se, ležeći na nekoj ledenoj kori, s osećajem da propada.

Setio se tada kako je umirao. Setio se lica neke devojke, sveg u ožiljcima, kako se nadnosi nad njim dok on počiva na vlažnoj travi. Ona mu je bila neka važna osoba, neko do koga mu je bilo stalo više nego što bi bilo kom Tragaču do bilo koga smelo da bude stalo, i postojalo je to nešto što je želeo da joj kaže, ali – nije bio u stanju. Sada mu je pred očima bila samo zaostala slika njenog uništenog lica, i kao nekakav moljac, lebdela mu je ta predstava u glavi.

Kako joj ono beše ime? Usta su, sâma, prizivala tu reč.

„H...”

„Oživelo je!” začuo se neki glas.

„HES...”

„Ponovo, molim te. Brzo.”

„Punim...”

„HESTER...”

„Sklanjaj se!”

A onda je još jedan strujni udar odagnao i one poslednje pramičke sećanja, i sada je znao samo toliko da je on Tragač, i da se zove Svračak. Proradilo mu je jedno oko. Ugledao je maglovite obrise kako se kreću kroz ledenu oluju, i posmatrao ih dok se polako nisu zgusnule u ljudska obličja, svetla spram neba premreženog hitrim,

mesečinom opervaženim oblacima. Kiša je neprestano padala. Svi ti jednom-rođeni, sa zaštitnim naočarima, uniformama i plastičnim ogrtačima, okupljali su se sada oko njegovog raskopanog groba. Neki su nosili kvarcne baterije; drugi su u rukama držali uređaje sa nizovima svetlucavih cevčica i treperavih dugmića. Kablovi iz tih uređaja bili su prikačeni na njegovo telo. Mogao je jasno da oseti da mu je čelični deo lobanje uklonjen sa temena, i da mu je glava sada otvorena, i da oni mogu da vide njegov tragački mozak.

„Gospodine Svračak? Da li me čujete?”

Neka vrlo mlada žena nadnela se sad nad njega. Slabašno, uz mnogo muke, prizvao je u sećanje onu devojku, pitajući se da nije ovo, slučajno, ona. Ali nije bila: nešto je bilo ruševno na tom licu iz njegovih snova, a ovo lice, koje je sada gledao, bilo je savršeno: istočnjačko lice sa naglašenim jagodicama, blede, s crnim očima koje gledaju kroz velike crne naočare. Njena kratka kosa bila je ofarbana u zeleno. Ispod providnog ogrtača nosila je crnu uniformu, sa istaknutim naramenicama, srebrom optočenim, koje su se uzdizale u visoki, crni okovratnik.

Položila je šaku na rđom nagrizeni metal njegovog grudnog koša i rekla: „Ne bojte se, gospodine Svračak. Znam da vas sve ovo sigurno zbunjuje. Više od osamnaest godina bili ste mrtvi.”

„MRTAV”, reče on.

Mlada žena se nasmešila. Zubi su joj bili beli i krivi, pomalo preveliki za njena ustašca. „Možda je ‘usnuo’ bolja reč. Stari Tragači, u stvari, nikada ne umiru, gospodine Svračak...”

Onda se začula neka tutnjava, ali i suviše ritmična za grom. Narandžasti oganj sevnuo je oko oblaka, litice koje su se nadnosile nad Svračkovim počivalištem sada su se ogledale kao siluete spram osvetljenog neba. Pojedini vojnici unervozili su se pred tim prizorom. Jedan od njih rekao je: „Mlazni topovi. Slomili su otpor močvarnih

utvrda. Za jedan sat njihova predgrađa-amfibije stići će ovamo.”

Ona žena baci pogled preko ramena pa reče: „Hvala vam, kapetane”, a onda je ponovo posvetila pažnju Svračku, hitro mu nešto petljajući po lobanji. „Gadno ste oštećeni, a ugasili ste se, ali sad ćemo vas mi popraviti. Ja sam doktorka Ojnona Nula iz Službe za vaskrsavanje.”

„NIČEGA SE NE SEĆAM”, rekao je Svračak.

„Memorija vam je oštećena”, uzvratila je doktorka. „Ne mogu da je povratim. Žao mi je.”

Obuzeo ga je prvo gnev, a potom i nekakva panika. Slutio je da mu je ova žena nešto ukrala, premda više nije mogao da zna šta bi to moglo biti. Pokušao je da op pruži kandže, ali nije bio kadar ni da se pomeri. Samom sebi ličio je na to jedno, samotno oko što leži na vlažnoj zemlji...

„Ne brinite”, reče doktorka Nula. „Vaša prošlost nije važna. Uбудućе ćete raditi za Zelenu oluju. Ubrzo ćete steći nova sećanja.”

U nebesima iznad njenog nasmejanog lica nešto je počelo da puca, nećujno da se raspršuje, oslobađajući trake crvenog i žutog svetla. Jedan od vojnika povika: „Dolaze! Divizija generala Nage uzvraća vatrom iz bombardera obarača, ali to ih neće dugo zadržati...”

Doktorka Nula klimnula je glavom i ispuzala iz groba, brišući blato sa dlanova. „Moramo smesta da premostimo gospodina Svračka odavde.” Ponovo je pogledala dole, na Svračka, i osmehnula se. „Ne brinite, gospodine Svračak. Čeka nas vazdušni brod. Vodimo vas u centralu Tragačke industrije, u Batmunk Caku. Uskoro ćete se vi nama dići na noge i ima da tragate kao novi...”

Pomerila se u stranu, propustivši dve krupne prilike. Bili su to takođe Tragači; na oklopima im beše oslikana zelena munja, simbol čije značenje Svračak u tom času nije mogao da shvati. Imali su bezizražajna čelična lica, nalik lopaticama ašova, bez ijedne crte izuzev uzanih

očnih proreza, iz kojih je sijala zelena svetlost dok su podizali Svračka iz zemlje i polagali ga na nosila. Ljudi sa onim uređajima žurno su promicali dok su ga nemušti Tragači nosili stazom prema utvrđenom vazdušnom karavansaraju, odakle su vazdušni brodovi, jedan za drugim, uzletali u kišom natopljena nebesa. Doktorka Nula trčala je ispred ostalih vičući: „Brzo! Brzo! Samo pažljivo! On je antikvitet!”

Staza je sad vodila uzbrdo, i Svračku je postalo jasno zbog čega se njoj toliko žuri, kao i zašto su njeni ljudi toliko uznemireni. Kroz pukotine u stenama ugledao je veliku vodenu masu iz koje je neprekidno sevala vatra iz oružja, dok su se na površini vode i tamo, iza nje, u tamnoj nedokučivoj ravnici, videli pokreti nekih ogromnih obliča. Pri svetlu koje su bacali usplamteli vazdušni brodovi koji su obasjali nebo, i bledom, lagano umirućem ognju signalnih raketa, počeo je da razaznaje metalom popločane prilazne puteve, ogromnu čeljust i svu silu stubova nosača, da bi mu se naposletku pred očima pojavila silna gvozdена utvrda, sve sa puškarnicama.

Pogonski gradovi. Prava armija pogonskih gradova probijala je sebi put preko močvara. Taj prizor kao da je uskomešao žabokrečinu sećanja u Svračkovoj svesti. Da, pamtio je on takve gradove. Ako ne njih same, ono mu bar taj pojam, činjenica da takvi gradovi postoje, nije bio nepoznat. Da li je ikada bio u nekom od tih gradova i, ako jeste, šta je tamo radio – toga već nije mogao da se seti.

Dok su ga njegovi spasioци žurno nosili prema vazdušnom brodu, ugledao je, načas, unakaženo lice neke devoјke, koja ga je gledala sa najvećim poverenjem, iščekujući da učini nešto što joj je nekada obećao.

Ali ko je ta devoјka, i šta njeno lice traži u njegovoj glavi – to više nije znao.

2

SIDRIŠTE U VINLANDU

Nekoliko meseci kasnije, na drugom kraju sveta, Ren Natsvordi ležala je u krevetu i pogledom pratila snopove mesečine kako lagano promiču preko tavanice njene sobe. Bilo je prošlo dva ujutro, bezimen čas jedne tihe septembarske noći, i Ren je čula samo zvuke svog sopstvenog tela, uz povremeno tiho škriputanje kuće. Sumnjala je da igde na svetu postoji mesto tako tiho kao ovo u kojem ona živi: Sidrište u Vinlandu, zabasali ledeni grad koji se nasukao na kamenitu južnu obalu nekog neznanog ostrva, u vodi izgubljenog jezera, u zaboravljenom ćošku Mrtvog kontinenta.

Ali ma kako da je tiho i mirno bilo, ona nije mogla da zaspi. Okretala se u krevetu, pokušavala da nađe udoban položaj, premećući se po toploj posteljini. Opet se, za večerom, sporečkala sa mamom. Bila je to jedna od onih svađa koje počinju majušnom klicom neslaganja (o tome da li bi Ren trebalo da izađe sa drugaricom Tildi Smu i braćom Sastruđi, ili da se okupa pa da ide na spavanje), da bi ubrzo prerasla u zastrašujući kućni boj, sve sa suzama i optužbama, sa zamerkama iskopanim ko zna otkad, što lete preko sobe kao ručne bombe, dok jadni tata stoji između dve zaraćene strane i bespomoćno ih priziva pameti: „Ren, daj, smiri se”, i: „Hester, molim te!”

Na kraju je, naravno, Ren izvukla deblji kraj. Morala je da se okupa, a onda je, demonstrativno, odmarširala u krevet što je bučnije mogla. Od tog časa misli nikako da joj se stišaju u glavi; svaki čas na um joj padne neka ubitačna rečenica kojom je mogla da počasti majku, samo da se na vreme setila. Mama pojma nema kako je to kad imaš petnaest godina. Mama je, uostalom, toliko ružna da verovatno nikada, ni kao devojčica, nije imala svoje

društvo, a svakako ne nekoga kao što je Nejt Sastruđi, koji se sviđa svim devojkama u Sidrištu, a koji je priznao Tildi da mu se Ren stvarno dopada. Mama se verovatno *nikada* nije dopala nijednom dečaku, izuzev tate, naravno – a šta je to tata video u njoj bila je, sa Renine tačke gledišta, jedna od Velikih nerešenih misterija Vinlanda.

Ponovo se prevrtala po krevetu, htela je da prestane da misli o tome, ali onda je odustala, strgla pregrejanu posteljinu sa sebe i ustala. Možda će joj šetnja razbistriti glavu. A ako se njeni roditelji probude i vide da je nema pa se zabrinu da se nije, ne daj bože, udavila ili pobegla od kuće – e pa, to će mami biti dobra lekcija da se prema svojoj kćerki više ne odnosi kao da je ona još malo dete, zar ne! Ren se obukla, navukla čarape, nazula čizme i išunjala se niz stepenice trudeći se da ne naruši nepomičnu kućnu tišinu.

Ima šesnaest godina kako su mama i tata odabrali za sebe upravo ovu kuću. Bilo je to u vreme kad je Sidrište bilo tek dogmizalo do ove zemlje, a Ren je tada bila tek maleni smotuljak mesa u majčinoj materici. To je istorija njihove porodice, to je ta priča za uspavljivanje koja je Ren utuvljivana u glavu od najranijih dana; Freja Rasmusen rekla je mami i tati da mogu, po svojoj volji, da odaberu jednu od neuseljenih kuća u gornjem gradu, i oni su odabrali ovu. Nekada je ta vila na Šetalištu zvezda, sa pogledom na vazdušnu luku, pripadala jednom bogatom trgovcu. Dobra kuća, komforna i čvrste građe, sa pločicama i debelim keramičkim grejnim cevima, sa zidovima u lamperiji i bronzi. Kako su godine odmicale, mama i tata napunili su kuću nameštajem koji su uspeli da pronađu u okolnim napuštenim kućama i ukrasili je slikama i zavesama, raspalom drvnom građom dovučenom sa obale i još nekim starinama koje je tata doneo sa svojih istraživačkih pohoda u Mrtva brda.

Ren je trupkala hodnikom ne bi li sa čiviluka kraj ulaznih vrata skinula kaput, a da pri tom ni okrzнула

pogledom nije gravure na zidovima i dragocene komade drevnih aparata za pripremanje hrane i telefona u staklenoj vitrini. Odrasla je sa tim stvarima u kući, i sve joj je to već odavno dosadilo. U toku te poslednje godine cela joj je kuća postala nekako premala, kao da ju je Ren prerasla. Poznati mirisi prašine, laka za drvo i tatinih knjiga jesu pružali izvesnu utehu, ali su i oni, nekako, počinjali da guše. Njoj je bilo petnaest godina, i život ju je žuljao kao premala cipela.

Vrata je za sobom zatvorila što je tiše mogla, pa se žurno zaputila Šetalištem zvezda. Izmaglica, nalik dimnoj zavesi, lelujala je iznad Mrtvih brda, a i Renin dah izbijao je iz usta kao nekakva magla. Tek je bio počeo septembar, ali ona je u noćnom vazduhu već mogla da razabere prve mirise nastupajuće zime.

Mesec je bio visoko na svodu, dok je polarna svetlost drhturila na severnom nebu. U srcu grada, zapušteni tornjevi Zimske palate uzdizali su se u svom crnilu naspram svetlom izdašnije noći, zarasli u bršljen. Nekada je Zimska palata bila dom sidrištanskim vladarima, ali sada je tamo obitavala jedino gospođica Freja, koja je svojevremeno bila poslednja markiza ovoga grada, a sada je obavljala dužnosti učiteljice. Na zimske praznike, svake zime od svog petog rođendana, Ren je odlazila u učionicu, u prizemlju Zimske palate, da sluša izlaganja gospođice Freje o geografiji, logaritmima i običajnom darvinizmu, kao i o mnogim drugim stvarima koje deci verovatno nikada neće biti ni od kakve koristi. Tada joj je sve to bilo dosadno, ali sada, kada je imala petnaest godina i bila prestara za školu, zaista joj je nedostajalo. Nikada neće ponovo sedeti u dragoj, staroj učionici, sem ukoliko ne prihvati molbu gospođice Freje da pomogne u podučavanju mlađe dece.

Gospođica Freja joj je, istina, ponudila to pre nekoliko sedmica, i Ren je znala da će ubrzo morati da joj dâ konačan odgovor, jer kad mine vreme žetve, sidrištanska

deca vratiće se u školu. Ren nije bila sigurna da li zaista želi da postane asistentkinja gospođice Freje. Nije, šta-
više, o tome želela ni da razmišlja. Bar ne večeras.

Na samom kraju Šetališta zvezda nalazilo se stepenište kojim se silazilo ispod stare palube, u mašinski sektor. Dok se Ren lenjo spuštala niz te stepenice, neki letnji miris dopro joj je do nozdrva, baš u času kad je lepo čula kako komadići rđe, koje je čizmama odvalila od stepeništa, padaju na plast sena u dubini. Nekada je ovaj deo grada zacelo vrveo od života i opšte galame, u vreme kada su sidrištanski motori gurali naseobinu preko leda, gore, na vrhu sveta, u potrazi za novim tržištima. Ali sva su ta putovanja okončana pre Reninog rođenja, a mašinski sektor pretvoren je u skladišta za seno i korenasto povrće, i poneko zimsko prebivalište za krupnu stoku. Zraci mesečine koji su se probijali kroz rupe na palubi osvetlili su bale nagomilane između praznih rezervoara za gorivo.

Kad je Ren bila mala, ti napušteni gradski nivoi bili su joj omiljeno igralište, a i sada je volela da se šeta tu kad god bi se nešto rastužila ili utonula u čamu, sanjareći kako li je zabavno bilo živeti u gradu koji se kreće. Od-rasli su stalno pričali o lošim starim vremenima, o tome kako je zastrašujuće bilo živeti u neprestanoj opasnosti da te neki veći, brži grad proguta i proždere, ali Ren nije mogla da se otme utisku da bi prosto volela da vidi te moćne pogonske gradove, ili da preleće s jednog na drugi u vazdušnom brodu, kao što su mama i tata činili pre nego što je ona došla na svet. Ren je svojevremeno pronašla fotografiju na kojoj su bili njeni roditelji, snimljeni na pristaništu grada koji se zvao San Huan De Los Motores, ispred njihovog slatkog malog crvenog vazdušnog broda *Dženi Haniver*, ali njih dvoje nikada nisu ni reč prozborili o avanturama koje mora da su proživeli. Znala je samo to da su skončali u Sidrištu, gde im je podli profesor Penirojal ukrao vazdušni brod, a onda

su se konačno skrasili, zadovoljni time da najbolje što mogu odigraju namenjene im uloge u tom udobnom, dremljivom životu vinlandskom.

Takve sam ti ja sreće, razmišljala je Ren udišući topli, cvetni miris sena. O, kako bi ona volela da je kćerka vazdušnih trgovaca. Glamurozan je taj život, barem tako zvuči, i mnogo zanimljiviji od ovog koji je ona živela, zaglavljena na ovom samotnom ostrvu, okružena ljudima kojima je pojam uzbuđenja obično veslačko takmičenje ili uspešna berba jabuka.

Neka su se vrata zatvorila negde napred, u neprozirnoj tami, i ona poskoči. Toliko je, u stvari, bila navikla na tišinu i sva ona lica koja su činila njeno uobičajeno društvo da je sama pomisao na to da bi neko treći mogao tu da se muva skoro unosila stravu u njeno srce. A onda se dosetila gde se, zapravo, nalazi. Zaokupljena mislima, odšetala je do samog srca mašinskog sektora, tamo gde je Kol, sidrištanski inženjer, živio kao usamljenik u jednoj udžerici između dva potporna stuba. Kol je bio jedini stanovnik donjih nivoa grada Sidrišta, budući da niko drugi svojom voljom i ne bi odabrao da živi usred tolike rđe i sveprisutnih senki, dok onolike bajkolike kućerine zvrje prazne gore, suncem okupane. Ali Kol je bio ekscentrik. Sunčevu svetlost nije voleo, što je bilo razumljivo s obzirom na to da je odrastao u lopovskoj jazbini ispod površine mora, u tom Grimsbiju, a ni društvo mu nije bilo bogzna kako drago. Družio se, istina, svojevremeno sa gospodinom Skabijusom, nekadašnjim glavnim inženjerom sidrištanskim, ali otkad je stari umro, Kol se drži sebe i svoje samoće, dole, u dubinama grada.

Ali zašto bi on lunjao po mašinskom sektoru, sad, u ovo gluvo doba? Znatiželjna, Ren se uspuzala uz merdevine i izašla na jedan od gornjih prolaza, odakle je, preko starih kućišta motora, imala dobar pogled na Kolovu kolibu. Kol je upravo stajao ispred vrata. U ruci je držao

fenjer, električni, koji je bio podigao da pri jasnom svetlu prouči sadržaj nekog papirića koji je držao u drugoj ruci. Prošao je tren, i Kol je strpao onaj papirić u džep i zaputio se ka obodu grada.

Ren se brže-bolje spustila niz merdevine i obazrivo pošla za svetlom. Uzbudena je bila, svakako. Kad je bila mala i redovno išla da čita gomile i gomile knjiga u markizinoj biblioteci, najdraže su joj bile one priče o odvažnim devojkicama detektivkama koje bi uvek uspele da otkriju nevaljale krijumčare i, naravno, razotkriju sumračne protivpogonske špijunske prstenove. I otada nije prestala da žali što u Vinlandu nema ama baš nijednog kriminalca kog bi mogla da nađe! Ali nije li ovaj Kol svojevremeno bio lopov? Stara ljubav zaborava nema!

Samo što, naravno, nije imalo smisla bilo šta krasti u Sidrištu, gde je svako mogao da uzme šta mu je volja iz stotina i stotina napuštenih prodavnica i kuća. Dok se provlačila kroz gomile polurasklopljenih mašina iza Kolove kolibe, nastojala je da smisli neko prikladnije objašnjenje za njegove noćne skitnje. Možda, baš kao i ona sama, nije mogao da zaspi. Možda je zbog nečega bio zabrinut, ili tužan. Drugarica Tildi rekla joj je da je, pre mnogo godina, kad je Sidrište prispelo u Vinland, Kol bio zaljubljen u gospođicu Freju, i da je gospođica Freja volela Kola, da, ali da od toga ništa nije ispalo zato što je Kol bio tako čudan, još onda. Možda je zato sada, iz noći u noć, bazao po mašinskom sektoru, žudeći za izgubljenom ljubavlju? Ili se, možda, zaljubio u neku drugu, i sad ide da se sa njom sretne, pod blagoslovom mesečine, negde na obodu grada?

Oraspoločena idejom da će sutradan ujutro imati nešto stvarno sočno da prepriča svojoj Tildi, Ren ubrza korak.

Ali Kol nije zastao stigavši do oboda grada, samo je šmugnuo niz stepenice koje su vodile dole, na golo vangradsko tlo, pa produžio dalje, uzbrdo, mašući onim

fenjerom koji je nosio ispred sebe. Ren je sačekala malo, a onda krenula za njim, poskakujući niz vresište, i dalje se polako šunjala stazom duž koje je mirisala jabuka iz obližnjih voćnjaka, pa preko pašnjaka na uzvisini. Pratila ga je sve do šume.

Na samom vrhu ostrva, tamo gde borovi boje vazduh mirisom smole, a litice izbijaju iz tanušnog zemljanog pokrova poput oštih kresta na zmajskim leđima, Kol je zastao, zagasio svetiljku i osvrnuo se oko sebe. Petnaestak metara iza njega, Ren se pritajila u izukrštanim senkama. Noćni povetarac mrsio joj je kosu; gore, u visini, drveće je podiglo svoje lelujave ruke ka nebu.

Kol je tad pogledao usnuli grad koji se ugnezdio u krivini južne ostrvske obale. Onda se okrenuo, podigao fenjer pa počeo da ga pali i gasi, tri puta. *Poludeo je*, pomisli Ren, a onda, ipak: *Ne – on to daje signal nekome, baš kao onaj pokvareni direktor škole u „Tajni krckavog testa i Dvanaestog stuba”!*

Van je svake sumnje bilo da mu je odozdo, iz naizgled pustog stenovitog zaliva u severnom priobalju, neko odgovorio, istim svetlosnim signalom.

Kol je krenuo, a Ren za njim, bodreći se niz strmu severnu ostrvsku padinu odakle se svetla grada više nisu mogla videti. Možda su on, Kol, i gospođica Freja ponovo zajedno, a previše se plaše čaršijskih tračara i ne žele da ih zajedno vide? Romantična je to pomisao bila, tako romantična da se Ren osmehnula, onako za sebe, dok je sledila Kola na poslednjoj, najstrmijoj deonici te kozje staze, kroz bukovu šumu, do šljunkovite plaže između dva stenovita rta.

Gospođica Freja nije ga čekala tu. Ali neko jeste. Neki čovek stajao je na samoj ivici vode, posmatrajući Kola kako mu, povijenih leđa, prilazi preko grubog šljunka. Čak i sa tolike razdaljine, pod oskudnom mesečinom i pramenom polarne svetlosti, Ren je bila uverena da tu osobu nikada ranije nije videla.

Isprva nije mogla da poveruje sopstvenim očima. U Vinlandu *nema* stranaca. Ovde se pojavljuju samo oni koji su nekada u Vinland stigli sa Sidrištem, ili su ovde rođeni nakon toga, a Ren je sve njih poznavala. Ali taj čovek na obali bio joj je nepoznat, i čim je začula njegov glas, bilo joj je jasno da taj glas do njenih ušiju ranije nije dopirao.

„Kole, brate po palubi! Dobro je videti te opet.”

„Grgljavko”, reče Kol, kome očito sve to nije bilo naročito prijatno, pa nije čak ni prihvatio ruku koju mu je stranac bio pružio.

Razmenili su još poneku reč, ali Ren je bila isuviše zaokupljena nagađanjem ko bi taj stranac mogao biti da bi čula išta što su rekli. Ko li je taj? Otkud on ovde? Šta hoće?

Odgovor će joj ubrzo doći i – nimalo joj se neće dopasti. *Izgubljeni dečaci*. Tako su zvali tu bandu kojoj je, nekada, pripadao i Kol, bandu koja je opelješila Sidrište jednom davno, dok je grad još plutao ledenim prostranstvom, i to onim neobičnim paukolikim mašinama koje su Izgubljeni dečaci koristili. Kol je tu bandu napustio, pridruživši se gospođici Freji i gospodinu Skabijusu. Ili je možda i nije baš sasvim napustio? Da nije, možda, svih ovih godina bio u tajnoj vezi sa Izgubljenim dečacima, i samo čekao pravi čas da se grad skrasi u novom okruženju i počne da napreduje, a da onda pozove stare drugare da ga, zajedno, ponovo opljačkaju?

Ali stranac koji je stajao na obali nije uopšte bio dečak. Bio je to odrastao čovek, duge crne kose. Nosio je čizme sa visokom sarom, nalik čizmama koje se viđaju na gusarima u onim ilustrovanim bajkama, i crni kaput koji mu je padao do kolena. Svaki čas bi zabacivao skute kaputa unazad i stavljao palčeve za pojas, a Ren je primetila da tu drži zadenutu kuburu.

Svesna je bila da je odlutala predaleko. Htela je, istog časa, da otrči kući i kaže mami i tati kakva se opasnost

sprema. Ali ona dvojica su joj se, hodajući, približili i njoj je istog časa bilo jasno da će, ako počne da beži, privući njihovu pažnju. Uvukla se zato dublje u niski vres, vodeći računa da svaki svoj pokret uskladi sa šuštanjem morskih talasa koji su zapljuskivali šljunak na plaži.

Čovek koga je Kol oslovio kao Grgljavka sada je govorio, i – po njegovom tonu sudeći – moglo se zaključiti da se nešto šali, ali Kol ga je naglo prekinuo. „Zašto si došao ovamo, Grgljavko? Mislio sam da više neću imati posla s Izgubljenim dečacima. Nije mali šok bio kad sam ustao, i pronašao tvoju poruku zakačenu na vrata. Otkad se šunjaš po Sidrištu?”

„Od juče”, reče Grgljavko. „Samo smo navratili da te pozdravimo i da vidimo kako ti ide, onako, drugarski.”

„A što se onda lepo ne pokažete, da vas svi vide? Što ne dođete danju da razgovarate sa mnom? Zašto mi tako ostavljate poruke i dovlačite me ovamo usred noći?”

„Iskreno, Kole, želeo sam da sve bude otvoreno. Namerao sam da dođem kapsulom na pristanišnu plažu, svi da vide, jasno i glasno, ali sam prvo poslao nekoliko kraba-kamera, naravno, za svaki slučaj. I dobro je što sam to uradio, zar ne? Šta je to, Kole? Mislio sam da ćeš ti ovde postati važna ličnost! A pogledaj samo: mastan kombinezon i razbarušena kosa, a ni obrijan nisi sigurno nedelju dana! Je l' to Luda Skitnica nešto popularna u Sidrištu ove godine? Računô sam da ćeš se oženiti njihovom markizom, onom Frejom... kako se zvaše...”

„Rasmusen”, reče Kol zlovoljno. Okrenuo je leđa sagovorniku, i Ren je primetila da mu lice liči na bledu fleku oivičenu dugom prljavom kosom. „I ja sam mislio da će tako biti. Nije išlo, Grgljavko. Komplikovano je to. Nije to onako kao što misliš da će biti kad gledaš kroz kraba-kamere. Nikada se, u stvari, ovde nisam uklopio.”

„Mislio sam da će te Osušeni dočekati širom raširenih ruku”, reče Grgljavko, koji je zvučao zaista iznenađeno. „Pošto si im, je li, doneo onu mapu i sve to...”

Kol slegnu ramenima. „Bili su predusretljivi, nije da nisu. Stvar je u tome što se ja, naprosto, ne uklapam. Ne znam kako s njima da razgovaram, a razgovor je bitna stvar kod Osušenih. Dok je gospodin Skabijus bio živ, sve je bilo u redu. Radili smo zajedno, i nije bilo potrebe za pričom, rad je zamenjivao razgovor. Ali njega više nema... Šta ima kod tebe novo, inače? A Stric? Kako je Stric?”

„Kao da te je stvarno briga kako je!”

„Briga me je. Često o njemu razmišljam. Da nije...”

„Stari je još tu, Kole”, reče Grgljavko.

„Kad smo poslednji put ti i ja razgovarali, ti si baš nešto planirao kako da ga se otarasiš, da preuzmeš vlast...”

„I preuzeo sam”, reče Grgljavko, iskeživši se tako da se Ren učinilo kako neka beličasta mrlja treperi u tmini. „Nije Stric više onako snažan kao što je bio. Nikada, zapravo, nije prežalio ono što se odigralo kod Bitanginog Legla. Toliko je najboljih momaka tu izgubio, i to sopstvenom krivicom... Malo je falilo da ga to dotuče. A danas se za sve, maltene, na mene oslanja. Dečaci gledaju u mene kao u Boga.”

„Nego šta nego gledaju”, reče Kol, i u tim rečima bilo je nekog skrivenog značenja, nečega što Ren nije mogla da razume, kao da njih dvojica nastavljaju razgovor koji su davno započeli, davno, pre nego što je ona rođena.

„Rekao si da ti je potrebna moja pomoć”, nastavio je Kol.

„Eto, tek da pitam”, reče Grgljavko. „Zarad starih dobrih vremena.”

„O čemu je reč?”

„Ni o čemu konkretno, ako ćemo pravo.” Grgljavko je zvučao nekako povređeno. „Kole, nisam došao ovamo da kradem. Nije mi želja da pelješim tvoje fine Osušene drugare. Samo me jedno zanima, jedna jedina sitnica, posebna sitnica, ako ćemo pravo, koja bi svakome dobrodošla. Pretraživô sam kraba-kamerama, poslao sam

ovamo najboljeg obijača, ali nikako da opazimo tu sitnicu, je li. Pa sam pomislio da nam treba neko iznutra. I eto tebe. Rekao sam svojim ljudima – možemo da se uzdamo u Kola.”

„Pa pogrešno si im rekao”, reče Kol. Glas mu je drhtao. „Možda se ovde stvarno ne uklapam, ali nisam više ni jedan od Izgubljenih dečaka. Ne, više to nisam. I neću ti pomoći da opljačkaš Freju. Hoću da odeš odavde. Nikome neću reći da si bio ovde, ali ću i oči i uši držati širom otvorene. Samo ako čujem neku kraba-kameru da zvrji unaokolo, ili primetim da je nešto nestalo – reći ću Osušenima za tebe. I učiniću sve što je potrebno da te sačekaju kad se sledeći put ušunjaš u Sidrište.”

Rekavši to, Kol se okrenuo i napustio plažu, probijajući se kroz vres, i to svega tridesetak centimetara, ne više, od mesta gde se krila Ren. Čula ga je kako posrće i psuje dok se uspinjao na brdo, a onda je bat njegovih koraka počeo da nestaje u visini. „Kole!” dozivao je Grgljavko, ali, opet, ne preglasno, više kao da šapatom plače, i u tom glasu mogao se nazreti bol, ali i razočaranje. „Kole!” Onda je Grgljavko odustao, i stajao je tu, nepomičan, zamišljen, prolazeći prstima kroz kosu.

Ren se pridigla, spremna da krene, zaista pažljivo i tiho, hvatajući onaj delić sekunde kad će se on okrenuti leđima i kad će moći neprimetno da se išunja između drveća. Ali Grgljavko se nikako nije okretao. Naprotiv, podigao je glavu, visoko, i zagledao se baš u ono mesto gde se ona krila, pa je rekao: „Moje oči bolje vide i uši bolje čuju nego kod staroga Kola, prijatelju moj dragi. Možeš sada da izađeš.”